

Privatarkiv i museum i nytt lovutkast

Liv Ramskjær

Arkivforbundet, 19. november 2021

[LR@museumsforbundet.no/](mailto:LR@museumsforbundet.no) @MuseumsLiv/@Museumsforbunde

+ eller – med lovutkastet ...

- Status quo – nesten – lite nytt ☐ ?
- GDPR-avklaring! 😊 ☐
- Tydeliggjøring museenes arkivoppdrag 😞 eller 😊?
- Fylkeskommunens rolle ☐
- Nasjonalarkivets rolle 😊 ...?
- Samarbeid 😊 ...???

GDPR – til mindre besvær

«Det blir ikkje foreslått vilkår for behandling av personopplysningar i private arkivinsitusjonar, innføringa ei godkjenningssordning i regi av Datatilsynet eller liknande. Personvernforordninga opnar for at private arkivinstitusjonar kan behandle personopplysningar for arkivformål i allmenta si interesse og personopplysningslova §§ 8 og 9 gir naudsynleg supplerande rettsgrunnlag der behandlingsgrunnlaget er arkivformål i allmenta si interesse. Dei private arkivinstitusjonane må, som andre behandlingsansvarlege, sjå til at vilkåra er oppfylte.» (s.169)

§ 1 Formål

Formålet med denne lova er å leggje til rette for ei forsvarleg offentleg forvaltning ved at verksemda til offentlege organ blir dokumentert gjennom arkiv, og at arkiva skal vere tilgjengelege for demokratisk kontroll med forvaltninga, for å verne om rettstryggleiken til kvar enkelt, for ei open og opplyst offentleg samtale, som grunnlag for forskning, som kjelde til historisk kunnskap og anna lovleg bruk.

Lova skal òg leggje til rette for at *verneverdige* private arkiv blir tekne vare på.

Ein svært viktig del av det statlege privatarkivarbeidet er derfor å skaffe seg oversikt og kartleggje kva private arkiv det vil vere viktigast å bevare for ettertida. Arbeidet krev god lokalkunnskap, regional oversikt og skal kunne gje rom for fleksible løysingar.

«Private arkiv ein viktig del av kulturarven og er av stor interesse som kjelder til forskning på næringsliv, arbeidsliv og generelle samfunnskår. Private arkiv er ein vesentleg del av historia om Noreg og eit supplement til den offentlege forteljinga.»

«Lov og retningslinjer skal kunne ta høgd for fleksible løysingar og kunne gje private eigarar praktisk hjelp og hjelpe med eventuelt langtidsbevaring. Tillit, frivilligheit og gode relasjonar mellom private arkiveigarar og arkivinstitusjonar er ein grunnleggjande føresetnad for eit velfungerande privatarkivarbeid.»

Fylkeskommunens rolle

Vurderinga til departementet er derfor at det ikkje er tenleg å binde opp handlingsrommet ved å lovfeste eit nytt formelt forvaltningsnivå i privatarkivarbeidet. Departementet ser også privatarkivarbeidet i samanheng med museumsområdet og måla i den samla arkiv-, bibliotek- og museumspolitikken.

Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet*, s. 106:

«Kommunale, fylkeskommunale, statlege og private arkiv frå dei respektive regionane er viktige både for musea og for historielag, faghistorikarar og slektsgranskarar. Større konsoliderte museum er i ein del tilfelle naturlege tilknytingspunkt for forvaltning av enkelte slike arkiv, men denne funksjonen må i så fall utviklast meir eksplisitt i retning av å etablere regionale historiesenter.

Tida er ikkje inne for å ta konkret stilling til korleis dei framtidige forvaltningsstrukturane bør sjå ut på dette området, men Kulturdepartementet vil leggja vinn på å halda ved lag ein god og open dialog mellom dei aktuelle etatane og institusjonane om desse problemstillingane. På dette området er det gode grunnar for å styrkja og samordna aktivitetar for god ressursutnytting og kunnskapsdeling. Målet med utvikling av samarbeidsløysingar på ABM-feltet er betre tilgang for brukarane av arkiva.»

KAPITTEL 3 PRIVATARKIV

§ 15 Ansvar for oversyn og rettleiing

- *Nasjonalarkivet skal*
 - a. halde oversyn over verneverdige privatarkiv*
 - b. føre register over privatarkiv som er tekne vare på av andre offentlege og private oppbevaringsinstitusjonar*
 - c. rettleie andre verksemder som tek vare på privatarkiv.*
- *Verksemder som får statstilskot for å ta imot og ta vare på privatarkiv, skal gi Nasjonalarkivet nødvendige opplysningar for å halde oversyn og føre register etter første ledd.*

§ 16 Avtaler om bevaring av privatarkiv

- *Nasjonalarkivet, kommunar og fylkeskommunar kan inngå avtaler med private arkiveigarar om å ta imot verneverdige privatarkiv til bevaring for ettertida.*
- *Privatarkiv kan avleverast eller deponerast. Ved avlevering går eigedomsretten over til mottakaren. Ved deponering har den som deponerer, framleis eigedomsretten til arkivet. Eigedomsretten går likevel over til mottakaren når det er gått 100 år frå deponeringa.*
- *Arkiveigaren kan fastsetje saklege avgrensingar i tilgang til arkivet i inntil 100 år.*
- *Privatarkiv skal elles forvaltast i tråd med lova her.*

§ 17 Særskilt verneverdige privatarkiv

- *Nasjonalarkivet kan gjere enkeltvedtak om at eit privatarkiv er særskilt verneverdig. Arkiveigaren eller institusjonen der arkivet er, skal få melding når det blir gjort slikt vedtak.*
- *Eigaren eller institusjonen etter første ledd skal gi melding til Nasjonalarkivet dersom arkivet skiftar eigar, blir overført til andre, blir planlagt heilt eller delvis ført ut av landet eller står i fare for å gå tapt.*
- *Særskilt verneverdige privatarkiv kan ikkje delast opp, førast ut av landet, skadast eller øydeleggjast utan samtykke frå Nasjonalarkivet. I samband med at det blir gitt slikt samtykke, kan Nasjonalarkivet krevje å få kopiere informasjonsinnhaldet, medrekna metadata og annan kontekstinformasjon i arkivet, utan vederlag.*
- *Dersom den som har deponert eit særskilt verneverdig privatarkiv, krev å få det tilbake, kan Nasjonalarkivet kopiere det utan vederlag. Eventuelle avgrensingar for tilgangen som er fastsett i samsvar med § 16, gjeld òg for kopien.*